

ПРОТОКОЛ

засідання науково-експертної екологічної ради при Запорізькій обласній державній адміністрації «Регіональний план управління відходами Запорізької області: практика управління медичними відходами»

21.11.2024

м. Запоріжжя

№5

Засідання проводилось у режимі відеоконференцз'язку із використанням програми ZOOM

Головуючий - Руслан МОВЧАН

Секретар – Тетяна ТИХОМИРОВА

Список присутніх додається.

Порядок денний:

1. Управління медичними відходами, як важлива складова охорони довкілля в регіоні.
2. Практика управління медичними відходами серед населення та малих підприємств, що надають медичні та косметологічні послуги в Запорізькій області: результати дослідження.
3. Рекомендації для створення, на регіональному рівні, дієвих механізмів збору медичних відходів, що утворюються населенням та малими підприємствами.
4. Досвід роботи з медичними відходами у муніципалітетах США.
5. Обговорення пропозицій при плануванні системи управління медичними відходами в регіоні.

Із вступним словом виступив Руслан МОВЧАН – голова Екологічної ради, перший заступник голови Запорізької облдержадміністрації, який наголосив, що на сьогодні в регіоні актуальним залишається питання утилізації відходів фармацевтичної і медичної галузі та запропонував розглянути на засіданні науково-експертної екологічної ради при Запорізькій обласній державній адміністрації (далі – Екологічна рада) питання «Регіональний план управління відходами Запорізької області: практика управління медичними відходами».

З питання першого порядку денного слухали:

Ганну ВЕРЕМЕСНКО - в.о. начальника відділу управління відходами управління економіки природокористування, відходами, біоресурсами та природно – заповідного фонду Департаменту захисту довкілля Запорізької облдержадміністрації, яка зазначила, що до медичних відходів відносяться відходи, які утворюються в наслідок медичного обслуговування або ветеринарної

практики. Основна частина медичних відходів виробляється лікарнями (близько 78% від загального річного обсягу медичних відходів), інші 22 % медичних відходів створюють лікарські кабінети, будинки престарілих, клініки та медичні лабораторії.

Зауважила, що з 12.12.2023 набрали чинності нові ліцензійні умови провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами. У зв'язку з цим, всі суб'єкти господарювання, які в повному обсязі або частково провадять чи мають намір провадити господарську діяльність з управління небезпечними відходами, повинні отримати ліцензію за новими умовами.

На даний час всього 37 підприємств України отримали ліцензії на даний вид діяльності, 4 з них знаходяться на території Запорізькій області.

Звернула увагу, що по Україні 12 підприємств займаються відновленням саме медичних відходів, у тому числі одне з них розташовано у Запорізькій області.

Також зазначила, що Департаментом захисту довкілля облдержадміністрації проведено роботу з інформування закладів та установ охорони здоров'я комунальної форми власності щодо нових вимог до суб'єктів господарювання у сфері управління медичними відходами та необхідності укладення договорів на управління медичними відходами з підприємствами, що мають відповідну ліцензію.

Крім цього повідомила, що Національним планом управління відходами до 2030 року передбачено розроблення та затвердження в установленому законодавством порядку регіональних планів управління відходами.

Наголосила, що на сьогоднішній день при Запорізькій обласній державній адміністрації створено робочу групу з розробки проекту Регіонального плану управління відходами до 2035 року, якою проводиться робота з оновлення та актуалізації раніше розробленого проекту Регіонального плану управління відходами Запорізької області до 2030 року.

З питання другого порядку денного слухали:

Тетяну ЖАВЖАРОВУ - члена Екологічної ради, виконавчого директора ГО «Екосенс», яка повідомила, що у 2023 році, за підтримки Міжнародного фонду «Відродження», екологічними громадськими організаціями «Флора» та «Екосенс» проведено дослідження управління медичними відходами серед населення та малих підприємств, що надають медичні та косметологічні послуги по всій Україні.

Зауважила, що на сьогоднішній день, враховуючи зростання кількості пацієнтів (військових та ВПО похилого віку) у Запоріжжі під час війни, кількість медичних відходів зросла в рази.

Звернула увагу, що наразі відсутня повна інформація про поводження з медичними відходами.

Зазначила, що за даними Головного управління статистики у Запорізькій області у період дії воєнного стану не всі підприємства подали «Звіт про утворення та поводження з відходами», і відповідно інформація про небезпечні

(медичні) відходи у 2021–2023 роках відсутня, оскільки її збирання не передбачено планом державних статистичних спостережень.

Також зауважила, що наразі Державна екологічна інспекція Південного округу (Запорізька та Херсонська області) тимчасово припинила здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням вимог природоохоронного законодавства на підприємствах, в тому числі і приватних медичних закладів.

Повідомила, що на сьогоднішній день, ні Державне агентство водних ресурсів України, ні Басейнове управління водних ресурсів річок Приазов'я, ні Басейнове управління водних ресурсів Нижнього Дніпра, ні Міжрегіональний офіс захисних масивів дніпровських водосховищ, на жаль, не контролюють вплив медичних відходів на водні ресурси міста Запоріжжя та Запорізької області.

Стосовно проведеного дослідження повідомила наступне.

Дослідження було поділено на блоки:

- перший блок дослідження включав опитування населення;
- другий блок, це фокус-групові опитування та глибинні інтерв'ю малих підприємств, які надають медичні і косметологічні послуги.

Під час опитування населення, 99,0 % респондентів підтвердили, що стикається з певними варіантами медичних відходів. Найрозповсюдженішим є контактування з первинним пакуванням від ліків (84,7%), ліками із закінченим терміном придатності з цілою первинною упаковкою (68,3%) та використаними медичними інструментами, предметами, виробами (53,6%) (шприци, голки, голки для діабетиків тощо).

При цьому, 85% респондентів викидають медичні відходи у загальний контейнер, і лише 3,6% відносять до спеціалізованих установ.

90,6% респондентів оцінюють проблему утилізації медичних відходів як важливу. Майже половина опитаних (48,6%) вважають, що неправильне поводження з медичними відходами значно впливає на довкілля, і тільки 5% позначили відсутність такого впливу.

Шляхи вирішення проблеми населенням вбачаються наступними:

- створення необхідних технологічних умов для збирання та сортування медичних відходів;
- підвищення обізнаності населення.

Під час проведення дослідження, медичні заклади, на яких проводились опитування, умовно поділено на два типи. Перший тип, це медичні заклади, які уклали формальний договір на утилізацію медичних відходів (на випадок перевірок). При цьому медичні відходи збираються у звичайні сміттєві пакети та викидаються у загальний контейнер.

Другий тип, це відповідальні медичні заклади, які здійснюють управління медичними відходами відповідно до вимог чинного законодавства.

Власники відповідальних медичних закладів підкреслюють, що дотримання ними вимог чинного законодавства під час управління медичними відходами проводиться за власною ініціативою. Жодної перевірки, за час існування цих медичних закладів, не було.

Власники та співробітники медичних закладів вважають, що для покращення ситуації з управління медичними відходами необхідно:

- потрібно розвивати екологічну свідомість та відповідальність;
- здійснювати державний контроль фірм, які отримують ліцензії із вивезення та утилізації відходів;
- утворити прозору систему мотивації та контролю підрядників, які займаються вивезенням медичних відходів.

Зазначила, що для покращення ситуації з управління медичними відходами на регіональному рівні необхідно звернути увагу на населення Запорізького регіону, яке активно контактує з медичними відходами. Визнати існування такої проблематики, як велика кількість пакування від ліків з закінченим терміном придатності, використаних медичних інструментів у населення. Створення системи збирання небезпечних (медичних) відходів у населення.

Окрему увагу звернути на забезпечення збирання медичних відходів від шелтерів та пунктів незламності.

З питання третього порядку денного слухали:

Ірину МУНТЯН - виконавчого директора ГО «Флора», яка повідомила про результати дослідження управління медичними відходами серед населення та малих підприємств, що надають медичні та косметологічні послуги по всій Україні, проведеного у 2023 році.

Повідомила, що під час соціалістичного опитування розподіл респондентів здійснювався за критеріями статі, віку та рівня освіти.

Зазначила, що найрозповсюдженими практиками контактування населення є практики контактування з первинним пакуванням від ліків (74,3%) та використаними медичними інструментами, предметами, виробами (61,0%).

Другу групу за рівнем розповсюдження складають ліки із закінченим терміном придатності з цілою первинною упаковкою (38,7%) та побутові відходи, які не мали контакту з біологічними рідинами (32,7%).

До третьої групи входять харчові відходи у медичних закладах загальної спрямованості (18,3%) та медичні вироби, предмети забруднені біологічними рідинами (16,0%).

Групу мінімального контактування складають відходи, забруднені цитостатиками і генотоксичними лікарськими та діагностичними засобами, первинна упаковка отруйних лікарських засобів та матеріали, що утворюються внаслідок використання радіоізотопів у медичних та/або наукових цілях.

Стосовно частоти застосування населенням рекомендацій щодо утилізації медичних відходів, зазначила, що майже половина опитаних (45,3%) не застосовують рекомендації з утилізації медичних відходів, які зазначаються на упаковці, 40,4% респондентів іноді роблять це, і лише 14,3% респондентів завжди застосовують ці рекомендації.

Зауважила, що існує протиріччя між рівнем контактуванням з медичними відходами та поведінкою щодо їх утилізації.

Звернула увагу, що 94,0% респондентів не знайомі з класифікацією медичних відходів ABCD, 74,7% зовсім не знають про неї.

Кореляційний аналіз показав, що серед тих, хто знайом з класифікацією ABCD, 72,2% відносять медичні відходи до медичних установ, 16,7% спалюють відходи і 11,1% викидають у загальний контейнер.

Серед тих, хто не знайом з класифікацією, ситуація інша: 3,6% відносять медичні відходи до спеціальних установ, 16,5% спалюють відходи та 79,9% викидають у загальний контейнер.

Щодо розподілу респондентів за оцінками ступеню впливу характеру поводження з медичними відходами на зовнішнє середовище повідомила, що найбільше респондентів (35,3 %) вважають вплив медичних відходів на навколишнє середовище у середньому ступені, 22,3% респондентів позначили відсутність такого впливу і лише 18,7% опитаних вважають, що неправильне поводження з медичними відходами впливає на зовнішнє середовище.

Зазначила, що при високій інтенсивності контактування з різними типами відходів, у тому числі, токсичними, у респондентів не сформовано розуміння їх впливу на оточуюче середовище.

Стосовно основних засобів підвищення культури поводження з медичними відходами зазначила, що найбільше респондентів (42,3%) вважають одним із дієвих інструментом підвищення культури поводження з медичними відходами - підвищення обізнаності населення.

Відзначила, що вся інформація по дослідженню міститься в аналітичному звіті, з яким можна ознайомитися на офіційному сайті ГО «Флора».

Зауважила, що наразі практика поводження з медичними відходами серед населення залишається неналежною.

Виявлені протиріччя та результати дослідження дозволяють стверджувати, що змінити розуміння та практики сортування медичних відходів можливе через підвищення рівня обізнаності населення.

Паралельно з цим слід створити умови для сортування. Основне навантаження в цих питаннях повинно лежати на органах влади. Важливу роль повинні відігравати і медичні заклади.

Інформування важливо проводити більшою мірою серед населення віком 18-35 років. Легше ця інформація буде сприйматися саме в цій групі через їхнє розуміння значущості проблеми. Вплив на старшу вікову групу краще здійснювати через адміністративні методи, активно залучаючи до цієї роботи медичні заклади.

З питання четвертого порядку денного слухали:

Вадима ОСИПЕНКА - члена Екологічної ради, генерального директора ТОВ НВП «Дніпроенергосталь», який повідомив, що під час стажування в США за програмою «Токсичні відходи» відвідав підприємство, що займається переробкою медичних відходів.

Зауважив, що всі підприємства, які займаються переробкою медичними відходами, мають муніципальну форму власності. Тобто, зважаючи на токсичну та небезпечну дію медичних відходів на навколишнє середовище, їх переробка не доручається приватним підприємствам.

Зазначив, що в США фармацевтичні відходи відносяться до хімічних відходів, які потребують іншої переробки. До медичних відходів відносяться відходи, які контактували з людиною під час лікування, медичного огляду, тощо.

Медичні відходи між собою не сортируються та збираються в спеціальні контейнери в місцях, де вони утворюються.

Утилізація цих медичних відходів здійснюється шляхом спалювання їх в інсинераторі.

Звернув увагу, що навіть зола, яка утворюється під час інсинерації медичних відходів не сортирується, і піддається похованню на сховищах.

Зауважив, що всі центри косметології та стоматології зобов'язані збирати утворювані медичні відходи і направляти їх на спалювання.

З питання п'ятого порядку денного слухали:

Олександра КАЗАНЦЕВА – заступника голови Екологічної ради, т.в.о. директора Департаменту захисту довкілля Запорізької облдержадміністрації, який запропонував врахувати заслухані на засіданні пропозиції при плануванні системи управління медичними відходами в регіоні.

За результатами обговорення питань Порядку денного

ВИРІШИЛИ:

1. Запропонувати органам місцевого самоврядування Запорізької області:

1.1 Врахувати заслухані пропозиції при плануванні системи управління медичними відходами під час розробки місцевих планів управління відходами.

Термін: у річний строк після набрання чинності Регіонального плану управління відходами Запорізької області до 2035 року

1.2 Забезпечити із залученням засобів масової інформації (офіційні сайти, на сторінках соціальних мереж, інформаційні стенди тощо) проведення роз'яснювальної та просвітницької роботи серед населення щодо вимог законодавства в частині управління медичними відходами, у складі побутових.

Термін: 30.12.2024

2. Рекомендувати Державній екологічній інспекції Південного округу (Запорізька та Херсонська області):

2.1 Під час проведення перевірок органів місцевого самоврядування, здійснювати державний нагляд (контроль) в частині додержання делегованих їм повноважень у сфері управління відходами, в тому числі і медичними.

Термін: постійно

2.2 При плануванні заходів зі здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства з питань управління відходами, включити до плану перевірок медичні заклади та установи, а також медичні та косметологічні кабінети.

**Термін: після зняття мораторію
на проведення заходів контролю**

3. Членам Екологічної ради надати пропозиції щодо плану роботи на 2025 рік до Департаменту захисту довкілля.

Термін: 10.12.2024

4. Департаменту захисту довкілля Запорізької обласної державної адміністрації:

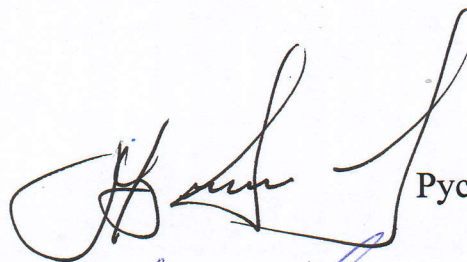
4.1 Врахувати заслухані пропозиції при плануванні системи управління медичними відходами в регіоні під час розробки Регіонального плану управління відходами Запорізької області до 2035 року.

**Термін: у річний строк після набрання
чинності Національного плану
управління відходами до 2033 року**

4.2 Сформувати план роботи Екологічної ради на 2025 рік з урахуванням пропозицій членів Екологічної ради та подати його на затвердження голові Екологічної ради.

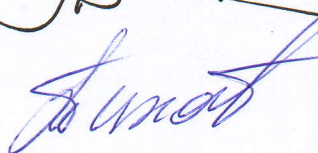
Термін: 30.12.2024

Головуючий

Руслан МОВЧАН

Секретар

Тетяна ТИХОМИРОВА

О. Казанець

СПИСОК ПРИСУТНІХ

на засіданні науково-експертної екологічної ради при Запорізькій обласній державній адміністрації «Регіональний план управління відходами Запорізької області: практика управління медичними відходами»

21.11.20024

15-00

ZOOM

1. БЄЛОКОНЬ
Каріна Володимирівна

заступник директора з наукової роботи Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю.М. Потебні Запорізького національного університету, доцент кафедри металургійних технологій, екології та техногенної безпеки за сумісництвом, кандидат технічних наук, доцент, член Екологічної ради

2. БРАТЦІВА
Світлана Юріївна

начальник бюро екологічної безпеки АТ «МОТОР СІЧ», член Екологічної ради

3. ВЕРЕМЕСНКО
Ганна Миколаївна

т.в.о. начальника відділу управління відходами управління економіки природокористування, відходами, біоресурсами та природно – заповідного фонду Департаменту захисту довкілля Запорізької обласної державної адміністрації

4. ВОРОНОВА
Наталія Валентинівна

представник Благодійного фонду «Сила мрії», кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної та прикладної екології та зоології Запорізького національного університету, член Екологічної ради

5. ГОРБАНЬ
Валерій Віталійович

представник Відкритої платформи «Екокрай» при Запорізькій обласній раді, кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної та прикладної екології та зоології Запорізького національного університету, член Екологічної ради

6. ДЕРЕВ'ЯНЕНКО
Яна Володимирівна

головний спеціаліст відділу безпеки середовища життєдіяльності управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області

7. ЖАВЖАРОВА
Тетяна Леонідівна

виконавчий директор Громадської організації
«Екосенс», член Екологічної ради

8. КАЗАНЦЕВ
Олександр Анатолійович

т.в.о. директора Департаменту захисту
довкілля Запорізької обласної державної
адміністрації, заступник голови Екологічної
ради

9. КАРПІЙ
Сергій Євгенійович

заступник директора Департаменту захисту
довкілля Запорізької обласної державної
адміністрації – начальник управління
державного моніторингу довкілля та
правового забезпечення, аспірант Запорізького
національного університету

10. МУНТЯН
Ірина Юріївна

директор ГО «Флора»

11. ОСИПЕНКО
Вадим Валерійович

директор ТОВ НВП «Дніпроенергосталь»,
член Екологічної ради

12. РАЛИК
Микола Омелянович

керівник Громадської ініціативи
ЗАПОРІЖЖЯ БЕЗ АМБРОЗІЇ,
член Екологічної ради

13. РИЛЬСЬКИЙ
Олександр Федорович

доктор біологічних наук, професор, завідувач
кафедри загальної та прикладної екології та
зоології Запорізького національного
університету, член Екологічної ради

14. СЛЮНІН
Дмитро Вікторович

начальник управління охорони
навколишнього середовища
ПрАТ «Запорізький абразивний комбінат»,
член Екологічної ради

15. СОРОКА
Максим Леонідович

голова Громадської організації «Довкола»,
кандидат технічних наук, доцент кафедри
«Екологічна та цивільна безпека»
Українського державного університету
науки і технологій, член Екологічної ради

16. ТАРАБАН
Євгенія Василівна

аспірант Запорізького національного
університету

17.ХОЛІНА
Інна Вікторівна

начальник управління охорони
навколишнього середовища
ПАТ «Запоріжсталь»,
член Екологічної ради